

การประยุกต์ใช้อธิปไตย 4 ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา:
ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในสังกัดกลุ่มอัมพวา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

**AN APPLICATION OF FOUR PATHS OF ACCOMPLISHMENT (IDDHIPADA)
TO THE PROCESS OF QUALITY ASSURANCE IN EDUCATION: A CASE
STUDY OF AMPHAWA SCHOOLS, SAMUTSONGKHRAM PRIMARY
EDUCATION SERVICE AREA OFFICE**

ณัฐชยา บำรุงเวช *

Natchaya Bumroongwaitch

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ 1. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้อธิปไตย 4 ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 2. เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้อธิปไตย 4 ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และ 3. เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้อธิปไตย 4 ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีการประยุกต์ใช้อธิปไตย 4 ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านคือ 1. มีความพึงพอใจในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในด้านฉันทะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. มีความเพียรพยายาม ขยัน อดทน ไม่ทอดทิ้งไม่ทอดทิ้งในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านวิริยะโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก 3. มีความตั้งใจรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิดเอาใจใส่ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านจิตตะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและ 4. มีความหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญหาเหตุผลในความสำเร็จในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านวิมังสาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

การเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้อธิปไตย 4 ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามเพศมีการประยุกต์ใช้อธิปไตย 4 ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ตามระดับการศึกษาระดับการศึกษาต่างกันโดยภาพรวมทุกด้าน พบว่าการประยุกต์ใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .280 แนวทางการประยุกต์ใช้อธิปไตย 4 ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการประยุกต์ใช้อธิปไตย 4 ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

* นิสิตบัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

การนำหลักการประกันคุณภาพการศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาควรคำนึงถึงหลักอิทธิบาท 4 เมื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานของหน่วยงานองค์กรของตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เนื่องจากผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ มีความแตกต่างกันทั้งด้านคุณวุฒิและวัยวุฒิ สิ่งที่ทำกันคาดหวัง คือ การประกันคุณภาพการศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ดีและมีมาตรฐาน คือ การนำไปบูรณาการใช้อย่างจริงจังในการบริหารงานและเรียนรู้ปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพเพื่อนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ

คำสำคัญ: อิทธิบาท 4, ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ABSTRACT

There are three objectives in this thesis: 1)To study the four principles application of iddhipada factors in the quality assurance process within the educational institution of instructors, and personnel government officials2)To compare the application four principles of iddhipada in the quality assurance process within instructors, and personnel government officials. 3)To study the application of the benefits in the process of quality assurance within the educational institutions of government officials and educational personnel.

This research found that the average results in overall level is very high, about: 1. Satisfaction in the internal quality assurance process the overall level is high. 2. Perseverance they be diligent, patient, not abandoned, not discouraged in quality assurance process within the educational institution.3. Mind control commitment to what is being done of the instructors, and personnel government officials the overall level is high. 4. The staffs think that what are being done are correct ? What is the effect ?, they use the four principles of iddhipada in application to the work performance of the educational institution overall level is high.

The comparison four principles of iddhipada in application to the work performance of the educational institution was found that there were statistically significant differences at .280 level. And about application Guidelines the application four principles of iddhipada in the quality assurance process within instructors, and personnel government officials were not different. This is in line with the overall situation at the high level in all aspects. There is a difference in qualifications and age. The expectation is to ensure the quality of education in accordance with the 4 principles of good and standard is to integrate the actual use in management and learning to practice effectively. To lead the organization to success.

Keywords: Four Iddhipada, Quality assurance in education

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในมาตรา 6 ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายและหลักการไว้ดังนี้ “การจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็น

มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข”¹ และในมาตรา 7 ว่า

ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้อง มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง² อีกทั้งได้กำหนดหลักการสำคัญข้อหนึ่ง คือ ให้มีการกำหนดมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง³ เป็นภารกิจสำคัญหมวดหนึ่ง ที่สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการ อีกทั้งต้องเป็นไปตามระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนดด้วย และในหมวด 6 ได้กำหนดในมาตรา 47 และในมาตรา 48 กำหนดว่า

ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก⁴

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ มีคุณภาพตามมาตรฐาน ผู้ที่จบการศึกษามีคุณภาพตามที่มุ่งหวัง ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กร/สถานประกอบการที่รับช่วงผู้จบการศึกษาเข้าศึกษาต่อหรือเข้าทำงาน มีความมั่นใจว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีคุณภาพได้มาตรฐานแม้จะไม่เท่ากันแต่ก็แตกต่างกันไม่มากนัก นักเรียนที่จบการศึกษาจากสถานศึกษาทุกแห่งมีความรู้ความสามารถมีทักษะ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด ดังนั้น ผู้เรียนจึงเป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่สถานศึกษา (ซึ่งหมายถึง ผู้บริหาร ครู และบุคลากรสนับสนุนทุกคนในสถานศึกษา) ต้องคำนึงถึงตลอดเวลา ไม่ว่าจะคิดทำกิจกรรมใดหรือโครงการใดก็ตาม ผู้เรียนจะต้องได้รับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งโดยตรงและโดยอ้อม นอกจากนี้ในการจัดการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพตามที่คาดหวัง กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาในปัจจุบันและต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นแนวทางการปฏิบัติงานของครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาได้นำหลักธรรมคำสั่งสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องเหนี่ยวนำจิตใจให้สามารถทำงานสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้หลักธรรมที่เหมาะสม ดังที่ท่านพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) ได้กล่าวไว้ว่า

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2545), หน้า 5.

² อ่างอิงแล้ว, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2545), หน้า 6.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 28.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 28.

หลักธรรมของผู้ปฏิบัติงานที่ใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เพื่อถึงพร้อมด้วยความสำเร็จสมประสงค์ คือ อิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นหลักแห่งความสำเร็จ ประกอบด้วยหลักปฏิบัติ 4 ประการ ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา⁵

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสังกัดกลุ่มอัมพวา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม
2. เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสังกัดกลุ่มอัมพวา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสังกัดกลุ่มอัมพวา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาข้อมูลเชิงสำรวจกำหนดขอบเขต คือ ศึกษาการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในสังกัดกลุ่มอัมพวา สำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ตามกรอบหลักธรรมอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตดังนี้

1. วิธีการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ

เนื้อหาที่ศึกษาที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยการทบทวนเอกสารจากพระไตรปิฎก เอกสาร ตำรา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาประเด็นที่เกี่ยวกับการนำอิทธิบาท 4 ไปประยุกต์ใช้กระบวนการประกันคุณภาพภายในของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดกลุ่มอัมพวา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ได้แก่

- 1.1 ด้านฉันทะ
- 1.2 ด้านวิริยะ
- 1.3 ด้านจิตตะ
- 1.4 ด้านวิมังสา

2. ขอบเขตพื้นที่

ขอบเขตพื้นที่ กำหนดพื้นที่การวิจัยเฉพาะในสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดกลุ่มอัมพวา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

3. ขอบเขตด้านประชากร

ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารโรงเรียน โรงเรียนในสังกัดกลุ่มอัมพวา

⁵ ที.ป. (ไทย) 11/110/80-81.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2556 จำนวน 73 คน ได้แก่ ข้าราชการครู จำนวน 63 คน บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 73 คน

4. ขอบเขตด้านตัวแปร

4.1 ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา วิทยฐานะ

4.2 ตัวแปรตาม คือ การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของครูและบุคลากรทางการศึกษาใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ ด้านวิมังสา

5. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาครั้งนี้ดำเนินการตั้งแต่ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2559 ถึง เดือนมีนาคม พ.ศ. 2560

ผลการศึกษา

1. การวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในสังกัดกลุ่มอัมพวา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วยเพศอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและตำแหน่งในการปฏิบัติงาน

ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา เป็นเพศหญิง จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 56.2 เพศชาย จำนวน 32 คน ร้อยละ 43.8 มีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 13 คน ร้อยละ 17.8 อายุ 30 – 40 ปี จำนวน 17 คน ร้อยละ 23.3 และ 41 – 50 ปีขึ้นไป จำนวน 25 คน ร้อยละ 34.2 อายุมากกว่ามากกว่า 50 ปีจำนวน 18 คนร้อยละ 24.7 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 60 คนร้อยละ 82.2 ระดับปริญญาโท จำนวน 13 คน ร้อยละ 17.8 และระดับปริญญาเอก จำนวน - คน ร้อยละ- ประสบการณ์ปฏิบัติงาน น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 9 คน ร้อยละ 12.3 – 25 ปี จำนวน 35 คน ร้อยละ 47.9 ปีขึ้นไป จำนวน 29 คน ร้อยละ 39.7 ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 10 คน ร้อยละ 13.7 รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน- คน ร้อยละ -และครูผู้สอน จำนวน 63 คน ร้อยละ 86.30

2. การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสังกัดกลุ่มอัมพวา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

2.1 ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสังกัดกลุ่มอัมพวา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีความพึงพอใจ ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (ด้านฉันทะ) โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 4.03 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ มีการประเมินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอการได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานที่ตรงกับความรู้ความสามารถมีความพอใจที่โรงเรียนมีความพร้อมที่จะได้รับการประเมินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาทั้งกระบวนการ

2.2 ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสังกัดกลุ่มอัมพวา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีความเพียรพยายาม ขยัน อดทน ไม่ทอดทิ้งไม่ทอดทิ้งในกระบวนการประกันคุณภาพภายใน

สถานศึกษา (ด้านวิริยะ) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.09 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือการได้เข้ารับการอบรมเพื่อนำความรู้มาพัฒนางานในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไม่ทอดทิ้งการทำงานให้ค้างคา ปฏิบัติงานเสร็จตามกำหนดมีความมุ่งมั่น และอุทิศตนด้วยความเพียรพยายาม ในการปฏิบัติงาน การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.3 ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสังกัดกลุ่มอัมพวา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม มีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีความตั้งใจรับรู้ในสิ่งทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิดเอาใจจดจ่อใฝ่ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (ด้านจิตตะ) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.08 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือมีความหมั่นตรวจตราและความเรียบร้อยของการปฏิบัติงานเพื่อการประกันคุณภาพภายในศึกษาและเรียนรู้รายละเอียดของงานที่ได้รับผิดชอบเสมอ

2.4 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสังกัดกลุ่มอัมพวา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม มีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีความหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญหาเหตุผลในความสำเร็จในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (ด้านวิมังสา) โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 4.12 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือสามารถหาวิธีการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ร่วมกับเพื่อนร่วมงานได้การปฏิบัติงานด้วยเหตุผล หลักการ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานมากกว่าความรู้สึกส่วนตัวทุกคนในหน่วยงาน สามารถทำงานตามแผนงานที่กำหนดได้อย่างดี

3. การเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสังกัดกลุ่มอัมพวา สำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

3.1 จำแนกตามเพศ ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสังกัดกลุ่มอัมพวา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม เพศชาย และเพศหญิง มีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .581

3.2 จำแนกตามอายุ ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสังกัดกลุ่มอัมพวา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ที่มีอายุต่างกันมีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .068

3.3 จำแนกตามระดับการศึกษา ระดับการศึกษาต่างกัน ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสังกัดกลุ่มอัมพวา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงครามมีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .938

3.4 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสังกัดกลุ่มอัมพวา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมทุกด้าน พบว่า มีการประยุกต์ใช้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .280

สรุปและอภิปรายผลของการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางศึกษามีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจาก การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการครูและบุคลากรทางศึกษาโรงเรียนในสังกัดกลุ่มอัมพวา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม มีการปฏิบัติหน้าที่ที่ดี มีคุณภาพและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มาก เช่นกัน เรียงตามลำดับดังนี้ การประยุกต์ด้านวิมังสา (หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญหาเหตุผลในความสำเร็จ) ฉันทะ (ความพึงพอใจ) วิริยะ (ความเพียรพยายาม ขยัน อดทน ไม่ทอดทิ้งไม่ทอดถอย) จิตตะ (ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิดเอาจิตฝักใฝ่)

เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของข้าราชการครูและบุคลากรทางศึกษา โรงเรียนในสังกัดกลุ่มอัมพวา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงครามจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาและตำแหน่ง พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางศึกษา โรงเรียนในสังกัดกลุ่ม อัมพวา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงครามที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในกระบวนการการประกันคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ส่วน ด้านอายุโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้านพบว่า การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของข้าราชการครูและบุคลากรทางศึกษาโรงเรียนในสังกัดกลุ่มอัมพวา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงครามไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิชญาภา เมธีวรฉัตร⁶ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท 4: กรณีศึกษาโรงเรียนศรีวังคีวิทยา จังหวัดนครสวรรค์” ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนศรีวังคีวิทยา จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาและตำแหน่ง ไม่แตกต่างกันและยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพบุลย์ ตั้งใจ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน ตามหลักอิทธิบาท 4 กรณีศึกษาบริษัทแอมพาสอินดัสตรี จำกัด อำเภอเมืองจังหวัดสมุทรปราการ” ผลการศึกษา พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ฝ่ายที่สังกัดและประสบการณ์ทำงาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีผลทางให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท แอมพาสอินดัสตรี จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ตามหลักอิทธิบาท 4 ไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัญญ์กวีพากรณ์ กลิ่นนันทนวล⁷ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท4” ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งและรายได้ ต่างกัน มีทัศนะต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอายุ ที่แตกต่างกัน

⁶ วิชญาภา เมธีวรฉัตร, การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท 4: กรณีศึกษาโรงเรียนศรีวังคีวิทยา จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554

⁷ กัญญ์กวีพากรณ์ กลิ่นนันทนวล, ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลก ตามหลักอิทธิบาท 4. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554

ศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสังกัดกลุ่มอัมพวา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสงคราม ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดกลุ่มอัมพวา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม มีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในกระบวนการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา ไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน อัน เนื่องมาจากหลักอิทธิบาท 4 เป็นธรรมที่ผู้ปฏิบัติดีแล้วเกิดความพอใจ ความรักใคร่ในสิ่งที่ทำไม่ย่อท้อไม่หวั่น กลัวต่ออุปสรรค และความยากลำบากจذبใจคิดเรื่องนั้นใจอยู่กับงานนั้นด้วยการใช้ปัญญาพิจารณาหาเหตุ และผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพระมหาภูฏิกกร บัวทอง “การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการ บริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในกลุ่ม 7” ผลการศึกษา พบว่า ครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 7 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ อิทธิบาท 4 ในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยเชิงนโยบายด้านฉันทะ พบว่าควรมีกลไกในกระบวนการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรอย่างเป็นระบบและชัดเจนเพื่อพัฒนางานการประกันคุณภาพ การศึกษา กำหนดนโยบายในการประกันคุณภาพโดยแบ่งงานความรับผิดชอบให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมใน การวางแผนนโยบายร่วมกันอย่างแท้จริง ควรปลูกฝังจิตใต้สำนึกที่ดีในด้านการส่งเสริมการประกันคุณภาพ การศึกษาให้มีความพร้อมในการรับการประกันคุณภาพภายใน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้ในเชิงปฏิบัติในกระบวนการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสังกัดกลุ่มอัมพวา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม

2.1 ควรมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร การให้ความรู้เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาให้ บุคลากรทุกระดับทราบอย่างต่อเนื่องและมีการอบรมเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

2.2 ควรนำหลักอิทธิบาท 4 ในด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ ด้านวิมังสา โดยการให้ความรู้ คำแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้กับบุคลากรทุกคน

3. ข้อเสนอแนะในครั้งต่อไป

3.1 ควรที่จะศึกษาหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาด้านอื่น ๆ แล้วนำมาประยุกต์ใช้เกี่ยวกับการ ประกันคุณภาพ

3.2 ควรที่จะศึกษาวิจัยสาเหตุปัจจัยที่มีผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษา

3.3 ควรที่จะมีการเพิ่มเครื่องมือในการทำวิจัยให้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กัญแก้วพารณณ์ กลิ่นนันทนวล. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลก ตามหลักอิทธิบาท 4. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554
- กระทรวงศึกษาธิการ. การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาภายในสถานศึกษาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : กรอบและแนวการดำเนินงาน เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2544.
- _____. การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2545.
- _____. การประกันคุณภาพของสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2542.
- _____. การประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาระบบการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2541.
- _____. คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2546.
- _____. แนวทางการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา: แนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษา ผู้รับการประเมิน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศึกษา, 2543.
- _____. การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2545.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย. ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.
- _____. อรรถกถาภาษาบาลี. ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.
- _____. อรรถกถาภาษาบาลี. ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.
- _____. ฎีกาภาษาบาลี. ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.
- วิชญาภา เมธีวรฉัตร. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท 4: กรณีศึกษาโรงเรียนศิรีรังสรรค์วิทยา จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554